

Motion till riksdagen 2013/14:So546

av **Håkan Bergman och Gunilla Svantorp (S)**

Makt och verktyg till patienter att bemästra sjukdom

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om att, i samverkan med sjukvårdens huvudmän, stimulera arbetet med utbildning för patienter med kroniska sjukdomar i att bemästra sin sjukdom.

Motivering

I flera europeiska länder pågår en utveckling med att stärka patienters egenmakt så att de själva, med vårdens hjälp, ska få verktygen att bemästra sin sjukdom och få ett bättre liv. Det uttrycks i termer som Expert Patients Programme, self-management, laerande och maestring eller stödjande program för egenomsorg och behandling. Däremot är det inte så vanligt förekommande i Sverige.

En kronisk sjukdom är en långvarig eller livslång sjukdom, ofta med ett långsamt förlopp. Sjukdomen kan kontrolleras men inte botas. Att drabbas eller leva med en kronisk, livslång sjukdom innebär en stor omställning för personens liv och livskvalitet likaväl som för familj och omgivning. Trots sin sjukdom kan ändå många personer med långvariga sjukdomar i hälsoundersökningar själva skatta sin hälsa som god. Sannolikt därför att de har lärt sig att bemästra sin sjukdom, kontrollera sina besvär och skaffat sig förmågan att leva ett så gott liv som möjligt. Olika patientskolor, patientutbildningar och egenbehandlingsprogram är exempel på bra insatser som kan ge sådana kunskaper men tyvärr är de inte särskilt vanligt förekommande inom svensk hälso- och sjukvård.

På Stanford University i USA har man under lång tid forskat kring egenvårdsprogram vid kronisk sjukdom. Ett av programmen innebär att ett antal personer med varierande kroniska sjukdomar deltar i en gemensam gruppverksamhet två och en halv timme per vecka under en sexveckorsperiod. Två

Fel! Okänt namn på

gruppleddare arbetar sedan med strategier för att öka personernas/patienternas tillit till den egna förmågan, skapa nytolkning av symtom, ge förebilder och social påverkan. Programmet har gett säkerställda resultat vad gäller förbättringar av självskattad hälsa, funktionsnedsättning, sociala kontakter och aktiviteter, energi/trötthet samt minskad oro för hälsosituationen. Utöver detta har det inneburit en lägre vårdkonsumtion.

I Danmark har Sundhetsstyrelsen tagit fram en dansk version, egenomsorg, av detta program inom sjukvården. I den norska sjukvården ingår egenvårdsutbildning vid kronisk sjukdom i lagstiftningen och det finns en pedagogisk samarbetsmodell, lärande och mestring, mellan sjukvårdspersonal, handikapporganisationer och erfarna brukare, ett nationellt kompetenscenter och 37 centra för patientutbildningar över landet.

I Socialstyrelsens hälso- och sjukvårdsrapporter bedöms patientutbildningar och egenvårdsprogram bli centrala och helt nödvändiga element i framtidens sjukvård men än har det inte hänt så mycket. Därför bör ett arbete inledas för att stimulera och öka förekomsten av evidensbaserade egenmaktsprogram inom svensk hälso- och sjukvård.

Stockholm den 1 oktober 2013

Håkan Bergman (S)

Gunilla Svantorp (S)